

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Румяна Балинова Тодорова,
Шуменски университет „Епископ К. Преславски”

Относно: материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност **„професор”** на **Софийския университет „Климент Охридски“** по професионално направление 2.1. Филология (Общо езикознание – Когнитивна лингвистика и словообразуване (английски език)), обявен в ДВ, бр. 48 от 28.06.2022 г.

По конкурса е постъпила една кандидатура, а именно на доц. д-р Александра Божидарова Багашева, която е щатен преподавател в катедрата по Англицистика и американистика към Факултета по Класически и нови филологии, СУ „Св. Климент Охридски“.

След проведена процедура за проверка на допустимостта, с решение на съответната факултетска комисия тя е допусната до участие в конкурса.

1. Анализирани данни по отношение съответствието на кандидатурата спрямо минималните и допълнителни изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“.

Единственият кандидат по конкурса, доц. д-р Александра Божидарова Багашева, е представила всички необходими документи, удостоверяващи съответствието на нейната кандидатура с изискванията на Закона за научните степени и звания, както и на Правилника на СУ за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Предоставените документи потвърждават верността на обобщените по групи показатели наукометрични данни за изследователската, преподавателската и експертната работа на доц. д-р Александра Божидарова Багашева, които отговарят напълно на минималните национални изисквания по бл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ, както и на допълнителните изисквания на СУ „Св. Кл. Охридски“.

2. Представяне на кандидата

Според информация от представените документи кандидатът доц. д-р Александра Божидарова Багашева притежава богата научна и професионална кариера, които на първо

място могат да се определят както като процес на непрекъснато образователно и обучително развитие и надграждане, още от средното образование през бакалавърските и магистърските програми в областта на англицистиката и американистиката, така и като процес на свързване на академичната кариера с практиката на преподаване на студенти не само в България, но и в чужбина на специфични знания в областта на английската лингвистика, и най-вече на когнитивната лингвистика и словообразуването. Професионалното развитие на кандидата се изразява в участия в различни обучения, проучвателни посещения с различна продължителност, тематична насоченост и др.

През 1995 г. кандидатката завършва магистърска степен по англицистика, специалист по английска филология и учител по английски език и литература, с езиковедска и преводаческа специализация в СУ „Климент Охридски“. В годините до назначаването ѝ за редовен асистент през 2007 г. в катедрата по англицистика и американистика на ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“ работи като преводач към Учебен отдел на СУ и към преводаческа агенция, а също така и като хоноруван преподавател към катедрата по англицистика и американистика на ФКНФ, СУ. От 1997 г. до 2004 г. Александра е редовен докторант към катедрата с тема на дисертационния ѝ труд, който тя защитава много успешно, „Езиково кодиране на събитие в перспективата на когнитивната семантика“. От 2007 г. до 2012 г. е гл. асистент към катедрата, а от 2012 г. Александра Багашева е доцент. Тя има множество квалификации, пряко свързани с преподавателската и научната ѝ дейност, изброени и представени в автобиографичните ѝ данни, което говори за доста добрата ѝ подготовка в областта на англицистиката, и по-конкретно лингвистиката (английската и българската), в която област са и публикациите ѝ, и за които е представила сертификати. Част от професионалната ѝ квалификация е свързана със съвместна работа по подготовка и изготвяне на учебни материали, които да бъдат използвани при новосъздалата се епидемична обстановка, като напр. в обърната класна стая и в електронна среда и дистанционно преподаване на езици и хуманитарни науки, разработени с Vytautas Magnus University и University of Silesia in Katowice и с L'Agence universitaire de la Francophonie. Доц. д-р Багашева има още доста на брой квалификации с международна тежест, сертификатите от които са изброени в CV-то ѝ.

Фактът, че през периода 2014-2022 г. води курсове, някои от тях интердисциплинарни, в бакалавърски, магистърски и докторски програми на студенти от Английска филология и

Африканистика е достатъчно показателен за знанията и уменията, които има, и които представя на студентите по подобаващ начин. От справката е видно, че голяма част от курсовете ѝ са свързани с темата на обявения конкурс. Участвала е също в много отговорни и доста значими проекти като координатор и като участник (11 – изброени в материалите по конкурса) и конференции, всички от тях завършили с публикации, или с разработване на нови системи за преподаване, както и в съставяне на 3 речници и др. Александра е била и научен ръководител на две докторантки от СУ и ВТУ. Редактор е на 1 реферирано научно списание и 2 нереферирани и е член на 3 редакционни колегии. Тя е редовен рецензент на национални и международни списания.

Документацията по конкурса показва, че не само са налице доказателства за изпълнение на минималните и допълнителни изисквания за заемане на научната длъжност „професор“, а и многократно ги надвишават. Изследователската, квалификационната и публикационна активност на кандидата е впечатляваща както със своя обем, така и с широката им научна основа, интегрираща различни лингвистични теории, парадигми и модели с практическото им приложение.

Академичните интереси на кандидатката са в областта на общото езикознание, когнитивната, културната и сравнителната лингвистика, семантиката, лексикографията, словообразуването, психолингвистиката и др.

Д-р Багашева е представила непълен списък със забележителен общ брой публикации, които дори при това положение са повече от достатъчни (71) и са: след придобиване на докторската степен и след доцентурата според изискванията по конкурса за професор – общо 40. От тях: 1 монография (38); в реномирани научни списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове, международни и национални, реферирани в Scopus и Web of Science, както и в научни списания с научно рецензиране и в сборници от конференции – 25 + 2 под печат в съавторство (39, 40), 1 речник в съавторство (6); 4 сборници с тестове за олимпиади по английски език (18, 19, 28, 36), 2 статии за матурата по английски език (27), редактор на 10 международни списания (13, 16, 24, 29, 31-35, 37), рецензии на трудове на други изследователи, публикувани в академични списания.

Има забелязани голям брой цитирания както в Web of Science така и Scopus – общо 19 публикации (статии, студии, рецензии на книги и др.), цитирани в 37 източници – сборници от национални и международни конференции и научни списания, повечето реферирани в

Scopus и Web of Science, в нереферирани издания с научно рецензиране и др., изброени в справка 11, някои от които с определения брой точки според показателите по чл. 112, ал. 2.

Монографията *Prototypes, Metonymy and Word Formation* отразява начетеността на кандидата при успешното прилагане на теоретичните постановки на споменатите изследователи в анализа ѝ и представянето на собствени интерпретации. Информацията е доста подробна и изчерпателна, тъй като използва различни езикови модели и интерпретации, както и теоретични рамки, а също и синтагматични и парадигматични подходи. В нея се поставя акцент на сложните думи в английския и българския езици и тяхната специфика и комплексност при създаването и интерпретирането им, както и на когнитивните процеси и механизми, свързани с ролята на аналогията, парадигматичността и метонимичността. Разглеждат се механизмите, отнасящи се до модифицираните субординативни сложни съществителни в българския език, до редупликативни сложни думи в двата езика, както и до сложните глаголи в английския език. Метонимията се представя като един от когнитивните процеси на създаване на сложни думи и като картиране като се прави разграничение между „метонимична преработка на езика“ и „преработка на метонимичния език“. Библиографията е доста изчерпателна и съдържа едни от последните източници в областта на изследване.

Що се отнася до другите ѝ публикации, аз съм запозната предварително с някои от тях, макар и малка част, защото съм присъствала на конференции, на които тя е представяла своите доклади, а начинът, по който д-р Багашева отговаря на поставените въпроси по време на форумите, с абсолютна вещина и убеденост, е достоен за възхищение. Изследванията ѝ са винаги много задълбочени и пълни, а не повърхностни, и са винаги подкрепени с богат доказателствен материал. Александра участва в много тясно специализирани национални и международни конференции и симпозиуми, форуми, наред с голям брой специалисти на високо ниво. Голям брой от конференциите, на които представя научните си изследвания, са предимно в чужбина и най-вече строго специализирани в областите, в които д-р Багашева работи.

Част от публикациите на доц. Багашева са ориентирани към въпросите на словообразуването и явленията свързани с тях, търсят се причините за появата на различни словообразователни типове посредством аналогия, сходства или липса на такива, както и посредством различни схеми. Стига се до заключението, че тези процеси в българския език

разчитат на иконичността, докато в английския език поради липсата на морфологични маркери за различните класове на частите на речта една форма се свързва с повече от едно значения и иконичността не може да бъде поддържана. В други публикации от гледна точка на фреймовата семантика се предлага семантичен и концептуален анализ на сложните глаголи в английския език. В анализите се открояват някои модели на „модифициране на концептуалните рамки, свързани с различната намеса на метафтонимични процеси: а) посредством експлицирането на конституент от рамката; б) чрез моделирането на рамката в пространствена схема; в) чрез конструирането на концептуално смесена рамка“. Отчита се фактът, че процесът на създаване на сложни глаголи в английския език за разлика от този в българския език е продуктивен процес. В процесите на словообразуване се дискутират креативността и играта на думи като се вземат под внимание факторите, които стимулират или ограничават креативността. Прави се преглед и се ревизират понятия като okazjiонализми, неологизми и др. Д-р Багашева има публикации, посветени на културните концептуализации на части от човешкото тяло в българския и английския, като напр. „уста“, „устни“, „език“ и „зъби“, и на употребата им в различни фразеологизми в двата езика, които концептуализират комуникацията по различен начин. Анализът им се основава на фреймовата семантика и културната лингвистика, предполагащи иновативен и мултидисциплинарен подход към значението им.

Това са само част от многостранните изследвания на доц. Багашева, но те са повече от достатъчно доказателство за интересите и разработките ѝ.

Освен това, не е за пренебрегване фактът, че има издадени 2 речника преди настоящата процедура и I в посочения период, което е много трудоемка и отговорна задача, и въпреки всичко е намерила време и за хабилитационен труд. Участва още и в кандидат-студентски курсове и изпити.

Организационната и административната дейност на доц. д-р Александра Божидарова Багашева е доста разнообразна, свързана с провеждането на национални и международни конференции и форуми, отразени в материалите по конкурса.

Не може да не се отбележи фактът, че д-р Багашева е зам. декан по проектната дейност и студентските въпроси на Факултета по класически и нови филологии към Софийския университет, което е тежка и отговорна работа.

3. Оценка за качеството на научната продукция и научните приноси на кандидата

В представената от кандидата по конкурса справка за научните и приложни приноси са открити най-важните концептуални и приложни аспекти на иновативността на нейното научно творчество. Това, което бих искала да допълня, е, че високо оценявам изследванията на доц. д-р Александра Багашева да проучва в дълбочина и да прилага адекватно теоретичните постановки в областта на лингвистиката като цяло, съпоставителните изследвания, когнитивната и културната лингвистика и към конкретни граматически явления в английския и българския език, което определено е принос в по-общата лингвистика и нейните по-конкретни проявления, а и намира приложение в преподаването на изследваните граматически проблеми не само в България, но и в реномирани чуждестранни университети.

Един от най-съществените приноси в публикациите на кандидатката е връзката на особен вид метонимия със словообразуването, която тя определя като формална когнитивна операция в рамките на ономазиологичен подход към словообразуването. Според нея метонимията е „процес, създаващ концептуална структура“, който може да бъде редуциран в рамките на домейна или да способства за разширяване на домейна. Тя показва, че езиковото поведение на говорещия може да се моделира аналитично с помощта на метонимия, аналогия и парадигматичност. Аналогията и парадигматичността, според нея, играят съществена роля при едни от типовете словообразователни парадигми, а също така функцират и като метакогнитивни скриптове, които участниците в комуникативния процес прилагат, за да могат да извличат и създават разнообразни модели в езика. Анализът в някои от разработките ѝ води до извода, че културните концептуализации, които оказват съществено влияние при езиковото кодиране в комуникацията на български и на английски, е от различно естество.

Прегледът на научната продукция и на академичната работа на д-р Александра Багашева ми дава пълно основание да заявя, че кандидатурата ѝ напълно отговаря на изискванията за присъждане на академичната длъжност „професор“.

4. Заключение

Като имам предвид както количествените наукометрични минимални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“, така и качествения анализ на научната

продукция, работа и приноси на доц. д-р Александра Божидарова Багашева, а също така отчитайки и личните ѝ качества и способности, убедено подкрепям кандидатурата ѝ по настоящия конкурс и давам положителната си оценка за нейните научни и научноприложни постижения, тъй като научната и професионалната ѝ ориентация удовлетворяват изискванията на ЗРАС и на съпътстващите го правилници, и смятам, че **доц. д-р Александра Божидарова Багашева** може да заеме академичната длъжност „**професор**” към катедра „Англицистика и американистика”, Факултет по Класически и нови филологии, на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, по област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Общо езикознание – Когнитивна лингвистика и словообразуване (английски език)).

04.11.2022 г.

Подпис:



(проф. д-р Румяна Тодорова)